

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı: 13970
Tarih: 19-09-2021-

34118

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki soruların Tarım ve Orman Bakanı İbrahim YUMAKLI tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

İbrahim AKIN
İzmir Milletvekili

İzmir ili, Gediz, Küçük Menderes ve Kuzey Ege havzalarıyla çevrili olup yaklaşık 2 milyon kişinin yaşam alanı olan bu havzalar bölgenin içme ve kullanma suyunu karşılamaktadır. İzmir kentinin yaklaşık 100 milyon m³'lük içme suyu ihtiyacı, büyük ölçüde Manisa ili sınırlarında kalan akiferlerden karşılanmaktadır. Bu durum, Gediz Havzası'nın yalnızca tarımsal üretim açısından değil, halk sağlığı ve yaşam hakkı bakımından da kritik bir öneme sahip olduğunu göstermektedir.

Ancak Gediz Havzası, uzun süredir yoğun sanayi faaliyetleri, artırılmadan bırakılan kentsel atıklar, jeotermal deşarjlar, madencilik faaliyetleri ve tarımsal kimyasalların yarattığı baskı altındadır. Nehir, özellikle Manisa merkezden başlayarak İzmir Körfezi'ne kadar olan kesimde sanayi tesislerinden kaynaklanan ağır kirliliğe maruz kalmaktadır. Bu kirlilik yalnızca yüzey sularını değil, havzanın içme suyu kaynağı olan yeraltı sularını da tehdit etmektedir.

Ramsar Sözleşmesi kapsamında uluslararası öneme sahip Gediz Deltası'nda da kirlilik had safhaya ulaşmıştır. Türkiye'nin en önemli sulak alanlarından biri olan bu deltada 205 kuş türü ve 308 bitki türü yaşamaktadır. Ne var ki deltaya ulaşan kirli sular nedeniyle ekosistem büyük zarar görmekte, biyolojik çeşitlilik tehdit altına girmektedir.

Tarım ve Orman Bakanlığı 2018 yılında "Gediz Nehir Havzası Yönetim Planı"nı, 2023 yılında ise "Gediz Eylem Planı"nı açıklamıştır. Bu planlarda havzanın karakterizasyonu, baskı ve risk analizleri ile çevresel hedefler ortaya konmuş olmasına rağmen, pratikte kirliliğin artışının önüne geçilememiştir. Planlarda yer alan tedbirlerin çoğu ya kâğıt üzerinde kalmış ya da uygulanmamıştır.

Bugün Gediz Nehri'nden sulama yapan üretici köylüler, kimyasal atıklarla dolu su nedeniyle tarım yapamaz hale gelmekte, toprağın verimliliği düşmekte ve halk sağlığı ciddi risklerle karşı karşıya kalmaktadır. Su kaynaklarının kirlenmesi yalnızca tarım ve gıda güvenliğini değil, aynı zamanda yaşam hakkını tehdit etmektedir.

Bu bilgiler doğrultusunda;

1. Gediz Nehri'ne deşarj yapan sanayi tesislerinin sayısı ve sektörlere göre dağılımı nedir?
2. Bu tesislerden kaç tane düzenli olarak denetlenmekte, kaç tane hakkında çevre mevzuatına aykırılıktan dolayı yaptırım uygulanmıştır?
3. Gediz Havzası'nda arıtılmamış kentsel atık sularını nehre bırakan belediye sayısı kaçtır?
4. Gediz Havzası'ndaki jeotermal kuyuların sayısı ve denetim sonuçları nedir?
5. Maden işletmelerinin havzaya etkisi konusunda Bakanlığınızın hazırladığı herhangi bir rapor bulunmakta mıdır?
6. Gediz Eylem Planı kapsamında hangi somut tedbirler hayata geçirilmiş, hangileri hâlen uygulanmamıştır?
7. Planlarda öngörülen hedeflere ulaşılması için 2025 yılı itibarıyla ayrılan bütçe tutarı nedir?
8. Gediz Deltası'nda (Ramsar Alanı) kimyasal kirliliğin önlenmesine yönelik özel bir koruma programı uygulanmakta mıdır?
9. Gediz Havzası'ndan sulama yapan çiftçilerin yaşadığı mağduriyetlerin giderilmesi için ne tür destek mekanizmaları planlanmaktadır?
10. İzmir'in içme suyu ihtiyacının önemli bir kısmını sağlayan akiferlerin kirlenmesi ihtimaline karşı hangi acil eylem planı devrededir?